

Kedei Mózes: *Kapcsolatok... Székelyudvarhely-belvárosi Unitárius Egyházközség és Litera-Veres Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2010.*

Kedei Mózes: *Kapcsolatok... Székelyudvarhely-belvárosi Unitárius Egyházközség és Litera-Veres Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2010.*

Kedei Mózes lelkész új könyve a derűlátást, az egymás elfogadását, az Istenbe és életbe vetett hitet erősíti bennünk. Törzsanyaga két nagy témát fog át. Először, és ez a kiadvány terjedelmesebb része, egy-egy érzésről, élethelyzetről szóló rövid, tömören megfogalmazott gondolatok következnek. A szerző azokat az érzéseket tűzte tolla hegyére, amelyek minden ember életében fontos szerepet kapnak. Meghatározzák a mindennapjainkat, uralják a családunkhoz, rokonainkhoz, barátainkhoz és munkatársainkhoz fűződő kapcsolatunkat. Ezt az előszóban így fogalmazta meg: „Közösségben éljük meg a szeretetet, gyűlöletet, örömet, bánatot, jószágot, gonoszságot, szépséget, igazságot, önzést, nagylelkűséget, boldogságot, boldogtalanságot, kísértést, küzdelmet...” És ezekhez, csak tallózva, még hozzásorolhatjuk a következőket: család, munka, barátság, boldogság, igazság, küzdelem, szépség.

E pozitív jelentéstartalmak mellett legtöbbször ott vannak azok is, amelyek kétséget keltenek bennünk, vagy fájdalmat okoznak – vagyis negatívak. Ebből a könyvből nem hiányozhat-

nak ezek sem. Ilyen címeket találunk: *Bosszú, Ellenségeink, Gonoszság, Halál, Magány, Nyomor, Részvét, Szakítás*. Kedei Mózes ezzel azt jelzi, hogy az életünk teljességét csak e két határ között valósíthatjuk meg. Néha meg együtt láttatja a jót és a kedvezőtlent, erről árulkodik az olyan cím, mint *Szerencse – szerencsétlenség, illetve Szeretet – önzés*.

Bármennyire függünk is a minket körülvevőktől, bármennyire szeretünk is közösséghez tartozni, saját lelkünk szűrőjén keresztül jutnak el hozzánk a környező világ ingerei: az érzések, hangulatok. És egyénként éljük az ünnepeket, hétköznapokat egyaránt. Ennek örömei uralják azokat a leírt gondolatokat, amelyek, többek közt, a következő címekeket kapták: *A kert, Az öröm forrásai, A lélek szeme, Az arc, Az örömszerzés ideje, Mindenkitől lehet tanulni, Szavaink hitele, Nem értem, Nem vagyunk tökéletesek, Ne szégyelld a szenvedést* – és még több más.

A *Szekusdosziém kapcsán* cím nem mindennapi témát jelez. Visszapillantás abba a múltba, olyan nyomok és dokumentumok által, amik felkorbácsolják az érzelmeket, indulatokat, mégis a szerző – részben hivatása, másrészt pedig természete és világlátása miatt – írásában úgymond pontot tesz az ügyre, tehát Kedei Mózes egykori megfigyelt örökre lezárja ezt a té-

mát, megbocsátással és némi derűvel. A jelentésekben pedig olyan részletek is felbukkannak, amelyeket ma már humorral lehet kezelni. Teljesen személyes, elevenbe vágó múltbeli nyomokat nehéz félretenni. Aki viszont a szószékről hirdeti, annak talán könnyebben sikerült a krisztusi magatartást, a megbocsátást gyakorolni.

Alkalmhoz köthető több írás is ebben a kötetben, mert könyvekről, a humor szerepéről, a stresszről, a kapcsolatokról, a népszerűségről vagy éppen az utazásról esik szó bennük. Hogy megsejtsük, ezek a jegyzetszerű rövid írások milyen értéket képviselnek, példaként a ballagó diákokkal kapcsolatos részből idézek. Ezt olvashatjuk ott: „Isten megáldott minket: talentumokkal, képességekkel, tehetségekkel, s alkalmassá tett arra, hogy betöltsünk egy-egy munkakört. Isten mindenkinek az életébe elrejtett egy óriást. A mi feladatunk az, hogy ezt az óriást kiszabadítsuk, felneveljük, érvényre juttassuk. Mi, unitáriusok azt mondjuk, hogy minden ember saját sorsának kovácsa. Tőlünk függ az, hogy mivé leszünk, tőlünk függ az, hogy milyen lesz az életünk. Minden körülmények között bízunk kell magunkban...” Majd így folytatja: „Hinnünk kell abban, hogy ez a világ, amelyben élünk, Isten világa. Hinnünk kell az emberekben, s abban, hogy a világban sokkal több a jóakarátú ember, mint a gonosz. Élni csak e hittel lehet.”

Ezek a tiszta és lelkesítő, a cél megválasztásának és a hitnek fontosságát kiemelő sorok igazi útravalóul szolgálhatnak. De a többi írásban is megtapasztalhatjuk a derűt, a nehézségeken túllendítő hit erejét, ez pedig különösen fontos minden ember életében.

A közösségi élet és a magyarságunk meg a hit és a vallás ugyancsak hangsúlyos ebben a tematikában. Erre utalnak – már a címmel is – a következő részek: *A legnagyobb székelő időszak, Dávid Ferenc halála, Húsvét az élet diadalát hirdeti, Isten mosolyog, Magyarok adventje.*

A nemzeti önzonosság tudata, a magyarság olyan értéket képvisel, amely mással nem helyettesíthető. Belenövünk, majd büszkévé válunk rá, aztán – ha a sors úgy hozza – gazdagítjuk is. Mert mindenkinek tartoznia kell egy nagyobb közösséghez: egy néphez, nemzethez, és bár mi csupán egy zsugorodó kisebbség vagyunk, büszkék lehetünk arra, hogy nagyjaink által beírtuk nevünket az egyetemes kultúrába. Sok lap van ott, ahol magyar nevet lehet olvasni.

A második, terjedelmében jóval kisebb rész az *Angliai élmények* címet viseli. 1994-es angliai tanulmányút beszámolója, naplószerűen, mégis tömörítve, mintha egy jelentés összefoglaló részét olvasnánk. Elsősorban az Erdélyi Unitárius Egyház lelkészeként nyert bepillantást az ottani egyházi életbe, azonkívül nyelvet tanult, ismerkedett, kapcsolatokat alakított ki, és megfogal-

mazta észrevételeit a liturgiáról, a lelkeszi szolgálatról meg egyebekről, közben előadásokat hallgatott, szolgálatot végzett.

Magyarként és unitáriusként képviselt bennünket ott Kedei Mózes, és ez az út hasznára volt lelkészként, egy közösség képviselőjeként.

Ennek a kötetnek mind műfajilag, mind témáját tekintve előzménye a múlt esztendőben kiadott könyv, az *Imádságok, gondolatok*. A mostani, új kötet olyan folytatás, amely túllép az előzőn. Fontos erénye a tömörség, a röviden megfogalmazott gondolatok egyszerűsége és a jegyzetszerűség.

Tömör és emiatt hatásos, mert a terjedelem folytán szó sem lehet hosszan tartó elmélkedésekről, példalózatokról. Azért kedvelheti a szerző ezt a kisebb terjedelmet, mert tudja, hogy nehéz röviden szólni, hiszen ha máshoz szólunk, sokszor túl sok mindent szeretnénk elmondani, megfogalmazni. Ő jól műveli ezt a műfajt, jól egyensúlyoz az általános és az egyéni között, témáit meg úgymond az élet hozza, választja ki.

A jegyzetszerűség azt jelenti ez esetben, hogy általános érdeklődésre számot tartó témákat saját lényén átszűrve fogalmaz meg a szerző. Példákat sorol, amivel meggyőző, jól megválasztott idézetekkel támasztja alá mondanóját.

Az sem mindegy, ahogyan egymáshoz szólunk. Kedei Mózes meg szólít, felhívja a figyelmet, meggyőző-

en érvel, az írott szó mégis megközelíti a beszéd életességét. Mintha mesélne néha, máshol vitatkozik, vagy emlékezik. A szavak közül kiérezhető az a biztosság, ami hitelessé teszi az ő mondanóját.

Végül pedig arra kell felhívnom a figyelmet, hogy egy könyvnek az értékét abban is mérhetjük, mennyire meggyőző, mennyire serkent a jóra, hasznosra. Ebből a tekintetből csodálatra méltónak tartom azt a lendületet, életkedvet és őszinteséget, ami a szerző szavai mögül kiérezhető, és aminek az a célja, hogy ránk sugározza derülátását, eljuttassa hozzánk azt a fontos üzenetet, hogy jobban kell figyelnünk másokra, és engednünk kell, hogy a másoktól jövő élmények helyet keressenek bennünk, mert áltálal gazdagodunk, új tapasztalatokat élünk meg, új érzéseket ismerünk meg.

Mint egy nagy tapasztalatú bölcs, olyan biztossággal teszi meg ezeket a kijelentéseket Kedei Mózes. Az őszinteség és a megértés hitelesíti a nekünk szánt mondatait.

A könyv üzenetét így fogalmaznám meg, ezzel a címmel: *Érdemes élni*. A szerző és hozzá hasonlóan sokan mások feltesszük ezt a kérdést, amikor elkeseredünk, amikor bajok szakadnak ránk, amikor egyedül érezzük magunkat, mert azt gondoljuk, ezután mindig így lesz, pedig Isten, a sors, a család és a barátok, ismerősök akkor is mellettünk vannak,

csak szólni kell, hogy jobban kellenek, mint tegnap vagy tegnapelőtt.

Kedei Mózes ezt írja erről a fontos életérzésről: „Érdemes-e élni? Habozás nélkül mondom belül: természetesen. Érdemes élnem: a gyermekekért, akiket meg kell keresztelnem, az ifjakért, akiket meg kell esketnem, a gyászolókért, akiket meg kell vigasztalnom, a könyvekért, amelyeket el kell olvasnom, a barátokért, akiket fel kell keresnem. Érdemes élni, mert az élet egy csoda. Csoda, hogy vagyok, lélegzem, dolgozom, álmodom, örvendek, szeretek – csoda, hogy élek. Jön a tavasz, újra kizöldül az erdő, újra kivirá-

goznak a fák, távolba szaladó utak hívnak... Érdemes élni.”

Ebből is látszik, hogy bármilyen témához nyúlt a szerző, saját énjén átszűrve fogalmazta meg gondolatait, amelyekről már az előszóban kijelenti: mindegyik kis rész önálló egység, tehát nem függenek össze, nem egymás előzményei vagy folytatásai. Ezzel nyilván azt kívánta jelezni, hogy ezeket a gondolattéglákat bármikor beépíthetjük mindennapi falainkba, amelyeket azért kell építenünk, hogy magasabbról messzebbre és tisztábban láthassunk.

P. Buzogány Árpád

Robert Offner: *Ein bisher unbekannter Brief der siebenbürgischen Arztes Johannes Hertelius an den flämischen Botaniker Carolus Clusius vom 8. Februar 1593.* [Johannes Hertelius erdélyi orvos 1593. február 8-án Carolus Clusius flamand botanikushoz intézett eddig ismeretlen levele.] Különnyomat az Orvostörténeti Közlemények / Communications de Historia Medicinæ (Budapest) 2009. évi 206–209. számából, 225–242.

Egyházalapítónk, Dávid Ferenc családjáról aránylag kevés adat maradt fent. Jakab Elek 1879-es monográfiája és Binder Pál családfával ellátott adatgazdag közleménye (Keresztény Magvető, 1979. 104–125.) után nem sok remény maradt újabb adatok felkutatására. Az eddigi ismeretek így foglalhatók össze:

Dávid Ferenc első ízben 1557–1558 táján alapított családot. Felesége neve ismeretlen, a házasságból születő négy gyermekről maradt híradás. Egy meg nem nevezhető lánya

Sommer János költő felesége lett, az 1574-es pestis ragadta el. Kata nevű lányát Trauzner Lukács városi jegyző vette nőül. Dávid nevű fia (1560–1582) korán meghalt, talán ő működött közre az apja védelmére 1581-ben kiadott „Defensio” összeállításában. A legismertebb János/Hannes nevű fia lett. 1565 körül született, Bázelen, Heidelbergben és Páduában tanult, orvosi doktorátust szerzett, de botanikusként is jelentős. Még Páduában ő állította össze Antonio Magini 1596-ban Velencében kinyomtatott földrajz-